

Nd.

892. Nefndarálit

[215. mál]

um frv. til laga um skattskyldu innlánsstofnana.

Frá minni hl. fjárhags- og viðskiptanefndar.

Fjárhags- og viðskiptanefnd hefur fengið umsagnir frá ýmsum aðilum í bankakerfinu svo og átt við þá viðræður. Einnig hefur fjármálaráðuneytið gefið umsögn um málið og fulltrúar þess komið á fundi nefndarinnar.

Sýnt þykir að ef frv. verður að lögum þurfi að endurskoða lög in í heild fyrir næsta þing.

Undirritaðir nefndarmenn telja eðlilegt að bankamálanefnd sú, sem nú er að störfum, annist þessa endurskoðun, en þar eiga fulltrúar allra stjórn málaflokka sæti.

Þar sem skattlagning innlánsstofnana á þann hátt, sem frv. gerir ráð fyrir, er nýmæli í íslenskum lögum, þykir eðlilegt að nægur tími gefist til lagasetningar og umfjöllunar Alþingis um málið, ekki síst með tilliti til þess, að hér er um sérhæfða starfsemi að ræða.

Undirritaðir nefndarmenn mæla með því, að frv. verði samþykkt með þeirri breytingu sem flutt er á sérstöku þingskjali við V. ákvæði til bráðabirgða.

Alþingi, 4. maí 1982.

Halldór Ásgrímsson,
form.

Ingólfur Guðnason,
fundaskr., frsm.

Guðrún Halgrímsdóttir.

Fylgiskjal I.

**GREINARGERÐ UM SKATTAMÁL
VIÐSKIPTABANKA OG SPARISJÓÐA.**

1. Inngangur.

Lagt hefur verið fram á Alþingi frumvarp til laga um skattskyldu innlánsstofnana. Af þessu tilefni hafa Samband ísl. viðskiptabanka og Samband ísl. sparisjóða haft samvinnu um að taka saman eftirfarandi greinargerð um skattamál þessara stofnana.

Í greinargerðinni er skýrt frá núverandi skattlagningu á viðskiptabanka og sparisjóði og settar fram þungvægar röksemdir gegn aukinni skattheimtu. Margvísleg atriði í skipulagi og rekstri innlánsstofnana eru frábrugðin því sem gerist í annarri atvinnustarfsemi, og ljóst er að þessi atriði hafa ekki verið höfð nægilega í huga við mótun hugmynda um að leggja aukna skattbyrði á þessar stofnanir. Samband ísl. viðskiptabanka og Samband ísl. sparisjóða leyfa sér að vanta þess, að þessar hugmyndir verði teknar til endurskoðunar í ljósi þeirra upplýsinga sem hér eru lagðar fram.

2. Núverandi skattlagning og hugsanlegar breytingar á henni.

Í lögum um Landsbanka Íslands og Útvegsbanka Íslands er að finna ákvæði þess efnis, að þessir bankar séu undanþegnir „öllum opinberum gjöldum og sköttum, hverju nafni sem nefnast, þar á meðal til ríkissjóðs og sveitarsjóða eða annarra stofnana“. Samhljóða ákvæði

er í lögum um Búnaðarbanka Íslands að öðru leyti en því, að aftan við hin tilvitnuðu ákvæði er bætt: „nema annað sé ákveðið í sérstökum lögum“. Í lögum hlutafélagsbankanna fjögurra segir að þeir njóti sömu hlunninda og Landsbankinn að þessu leyti. Í hinni almennu löggjöf um sparisjóði er ákvæði þess efnis, að sparisjóðirnir séu undanþegnir tekjuskatti, eignarskatti og útsvari.

Það eru þessi lagaákvæði, og þá einkum ákvæði bankalaganna, sem hafa leitt til þess, að því er oft haldið á lofti að viðskiptabankarnir og sparisjóðirnir séu skattfrjálsar stofnanir.

En ekki er allt sem sýnist. Í árunna rás hafa verið sett margvísleg sérlög um skattheimtu til ríkis og sveitarfélaga. Í sumum tilvikum hefur ný skattheimta beinst sérstaklega að bönkunum og hin nýju lagaákvæði þá ýtt til hliðar skattfrelsisákvæðum bankalaganna. Í öðrum tilvikum hefur skattfrelsi banka og sparisjóða verið rýrt með nýjum almennum sköttum.

Afleiðing þessarar þróunar hefur orðið sú, að þessar stofnanir greiða nú á ári hverju verulega skatta í opinbera sjóði. Hér á eftir fer yfirlit yfir þau opinberu gjöld sem lögð voru á gjaldstofna ársins 1980:

Tafla 1.

Opinber gjöld lögð á viðskiptabanka og sparisjóði vegna rekstrarársins 1980:

Í þús. kr.	Viðskipta- bankar	Spari- sjóðir	Samtals
Landsútsvar	2 428		2 428
Fasteignaskattur til sveitarfélaga	2 166	286	2 452
Sérstakur skattur á skrifstofu- og verslunarhúsnæði	1 792	301	2 093
Launaskattur	5 151	674	5 825
Lífeyrstrygginga-, slysatr.-, atvinnuleysistr.- og vinnueftirlitsgjald	3 069	425	3 494
Samtals, þús. kr.	14 606	1 686	16 292

Við þetta bætist gjaldeyris skattur gjaldeyrisbankanna sem nam á árinu 1980 20 708 þús. kr. Tekjuafgangur viðskiptabanka og sparisjóða á árinu 1980, samkv. rekstrarreikningi, áður en opinber gjöld voru dregin frá, nam 134 769 þús. kr. Þannig að heildarskattlagningin var þetta ár 27.5% af brúttóhagnaði.

Líta má svo á að landsútsvar viðskiptabankanna komi í stað aðstöðugjaldsins sem lagt er á önnur atvinnufyrirtæki þótt landsútsvarið sé lægra en aðstöðugjald álagt eftir venjulegum reglum. Af meiri háttar opinberum gjöldum eru það þá aðeins tekjuskatturinn og eignarskatturinn sem ekki eru lagðir á viðskiptabankana.

Umræður um skattalega stöðu viðskiptabanka og sparisjóða hljóta því fyrst og fremst að snúast um það, hvaða röksemdir séu fyrir því, að þessar stofnanir njóti áfram undanþágu frá greiðslu tekju- og eignarskatta, eða hvort aðstæður hafi nú breyst á þann veg að slík skattlagning sé eðlileg.

Hér á eftir verður fyrst og fremst litið á þetta mál í ljósi núgildandi skattalöggjafar og núverandi stöðu banka og sparisjóða í efnahagskerfinu en litlu rúmi varið til að skýra þá sögulegu þróun sem að baki liggur.

Lögð skal áhersla á að í reynd er eignarskattur ekki annað en viðbótartekjuskattur sem lagður er á nettótekjur síðasta árs og/eda tekjur fyrri ára. Slík skattlagning er mjög óeðlileg þegar bankar og sparisjóðir eiga í hlut þar sem til þeirra eru yfirleitt gerðar mjög strangar kröfur af opinberri hálfu um lágmark eigin fjár í hlutfalli við heildarskuldbindingar, eins og nánar verður gerð grein fyrir hér á eftir. Það hlýtur að teljast mótsagnakennt í meira lagi að setja þessum stofnunum þröngar starfsreglur að þessu leyti og leggja jafnframt árlega hald á hluta þess fjármagns sem ætlað er til að uppfylla lágmarkskröfurnar.

Af þessum ástæðum verður eignarskatturinn ekki tekinn til sérstakrar meðferðar hér á eftir, heldur verður fyrst og fremst rætt um hugsanlega álagningu tekjuskatts á viðskiptabanka og á sparisjóði. Raunar gilda þær röksemdir, sem færðar verða fram gegn álagningu tekjuskatts, einnig um hvers konar aukningu á núverandi sköttum þessara stofnana. Tekið skal fram að orðið „innlánsstofnanir“ verður oft notað í merkingunni „viðskiptabankar og sparisjóðir“ þótt strangt tekið nái innlánsstofnanakerfið einnig til innlánsdeilda samvinnufélaga, Söfnunarsjóðs Íslands og Póstgíróstofunnar.

3. Eru viðskiptabankar og sparisjóðir tekjuskattsskyldir samkvæmt almennum skattalögum?

Í 4. gr. laga um tekju- og eignarskatt, nr. 75/1981, eru taldir upp þeir aðilar sem hvorki skulu greiða tekjuskatt né eignarskatt. Eftirtaldir aðilar eru meðal þeirra sem skattfrjálsir eru samkvæmt þessum almennum ákvæðum:

- Ríkissjóður, ríkisstofnanir og ríkisfyrirtæki sem hann rekur og ber ótakmarkaða ábyrgð á.
- Sýslu- og sveitarfélög, fyrirtæki og stofnanir sem þau reka og bera ótakmarkaða ábyrgð á.
- Félög, sjóðir, stofnanir og fleiri aðilar sem um ræðir í 2. gr. laganna og hér eiga heimili, ef þeir verja hagnaði sínum einungis til almenningsheilla og hafa það að einasta markmiði samkvæmt samþykktum sínum.

Viðskiptabönkum og sparisjóðum má skipta í fimm flokka eftir rekstrarformi: Viðskiptabanka í eigu ríkisins, hlutafélagsbanka, sparisjóði í eigu sýslu- og sveitarfélaga með fullri ábyrgð þeirra, sparisjóði í eigu sýslu- og sveitarfélaga með takmarkaðri ábyrgð þeirra og ábyrgðarmannasparisjóði. Stærðarhlutföll þessara flokka voru þannig í árslok 1980, annars vegar miðað við innlánsfé og hins vegar við niðurstöðutölu efnahagsreiknings:

Tafla 2.
Rekstrarform innlánsstofnana:

	Innlán %	Niðurstöðutala efnahagsreiknings %
Ríkisviðskiptabankar	64.7	75.8
Hlutafélagsbankar	19.3	13.4
Sparisjóðir í eigu sýslu- og sveitarfélaga með fullri ábyrgð þeirra	0.8	0.5
Sparisjóðir í eigu sýslu- og sveitarfélaga með takmarkaðri ábyrgð þeirra	1.7	1.1
Ábyrgðarmannasparisjóðir	13.5	9.2
	100	100

Ríkisviðskiptabankarnir falla í einu og öllu undir framangreind undanþáguákvæði skattalaganna. Að óbreyttum skattalögum væru þeir því undanþegnir tekjuskatti og eignarskatti, jafnvel þótt áður nefnd skattfrelsisákvæði væru felld niður úr lögum hvers banka. Í tekjuskattsfrelsi ríkisviðskiptabankanna felst því ekki nein viðbótarundanþága frá almennum lögum um tekjuskatt og eignarskatt, og ef tekjuskattur yrði lagður á þessa banka væri verið að leggja á þá byrðar sem ekki eru lagðar á önnur opinber og hálfopinber fyrirtæki.

Sé næst litið á sparisjóðina í þessu samhengi kemur í ljós að þrír sparisjóðir falla

fortakslaust undir hin almennu skattfrelsisákvæði skattalaganna með sama hætti og ríkisviðskiptabankarnir. Eru það Sparisjóður Vestur-Húnavatnssýslu, Sparisjóður Glæsibæjarhrepps og Sparisjóður Hríseyjar. Þessir sjóðir eru í eigu sýslu- eða sveitarfélaga sem bera ótakmarkaða ábyrgð á rekstri þeirra samkvæmt samþykktum hvers sjóðs.

Fjórir aðrir sparisjóðir eru í eigu sýslu- eða sveitarfélaga, en ábyrgð á rekstrinum er takmörkuð við ákveðna upphæð. Hér er um að ræða Sparisjóð Mýrasýslu, Sparisjóð Ólafsfjarðar, Sparisjóð Árskógsstrandar og Sparisjóð Arnarneshrepps. Segja má að varðandi túlkun á 4. gr. skattalaganna falli þessir sjóðir í sama flokk og ábyrgðarmannasjóðirnir sem rætt verður um hér á eftir, en vegna hinna opinberu eignarumráða fá eftirfarandi röksemdir um almennt skattfrelsi ábyrgðarmannasjóðanna aukið vægi þegar þessir sjóðir eiga í hlut.

En hvernig falla þá ábyrgðarmannasparisjóðirnir að áður nefndum ákvæðum 4. gr. skattalaganna?

Í 1. gr. laga um sparisjóði segir m. a.: „Sparisjóðir hafa það markmið að taka við innlánsfé og geyma það og ávaxta á sem tryggastan hátt, svo sem nánar er fyrir mælt í lögum þessum, án þess að stofnendur eða aðrir eigendur og ábyrgðarmenn hafi rétt til ágóða af rekstrarafgangi starfseminnar.“ Þá segir í 28. gr. laganna: „Ef sparisjóður leggst niður og engin ákvæði eru í samþykktum sjóðsins um það, hvernig fara skuli um eigur hans, getur hlutadeigandi sýslunefnd eða bæjarstjórn ákveðið, að fengnum tillögum þeirra manna er síðast voru í stjórn sjóðsins, að eignunum skuli varið til almenningsþarfa.“ Einnig skal minnt á að viðkomandi sýslunefndir eða bæjarstjórnir eiga fulltrúa í stjórnnum ábyrgðarmannasparisjóðanna, þannig að sé stjórnin t. d. fimm manna kjósa opinberir aðilar tvo stjórnarmenn. Samkvæmt lögnum mega þeir ábyrgðarmenn, sem lagt hafa fram stofnfé til sparisjóða, ekki fá hærri arð eða vexti af slíku fé en „1% umfram innlánsvexti“ viðkomandi sparisjóðs. Stofnfé má ekki endurmeta með útgáfu jöfnunarbréfa. Ábyrgðarmannasparisjóðirnir eru nú 35 talsins og þar af voru 20 án innborgaðs stofnfjár í árslok 1980, en í 15 sjóðum nam innborgað stofnfé samtals 80 þús. nýkr. Ljóst er því að innborgað stofnfé og arður af því skiptir alls engu máli hjá ábyrgðarmannasparisjóðunum í dag.

Þegar til alls þessa er litið verður ekki dregin af því önnur ályktun en sú, að ábyrgðarmannasparisjóðirnir séu í reynd sjálfseignarstofnanir, og í því sambandi, sem hér er um ræðir, hefur það sérstaka þýðingu að við slit sparisjóðs er eigin fé hans varið til almenningsþarfa á grundvelli ákvæða í samþykktum eða með hliðsjón af framangreindu ákvæði sparisjóðalaganna. Mjög sterkar röksemdir hníga því í þá átt, að sparisjóðirnir væru allir tekjuskattsfrjálsir að óbreyttum skattalögum jafnvel þótt felld væru niður þau sérstöku skattfrelsisákvæði sparisjóðalaganna sem áður voru nefnd. Í þessu sambandi getur það ekki skipt máli, að hagnaður sparisjóða er ekki greiddur jafnharðan út til almenningsþarfa, enda samrýmist það ekki kröfum um rekstraröryggi innlánsstofnana sem um verður fjallað hér á eftir.

Eftir er þá að gera grein fyrir skattalegri stöðu hlutafélagsbankanna fjögurra samkvæmt almennum skattalögum. Þótt ríkið eigi 28% hlutfjár í Iðnaðarbankanum er ljóst að þessir bankar væru allir skattskyldir samkvæmt almennum reglum ef ekki kæmu til áður nefnd undanþáguákvæði í lögum hvers banka. En eru þá nokkrar röksemdir fyrir því tekjuskattsfrelsi, sem þessir bankar hafa notið frá upphafi, ef litið er til aðdragandans að stofnun þeirra og almennra lagareglna?

Það, sem hér skiptir meginmáli, er að ekki er til almenn löggjöf hér á landi um stofnun og starfsemi viðskiptabanka með hliðstæðum hætti og t. d. almenn lög um váttryggingarstarfsemi. Lögformlega virðist ekkert því til fyrirstöðu, að stofnaðir verði viðskiptabankar á grundvelli almennra laga um hlutafélög, en ríkisvaldið hefur hins vegar haft á taumhald í þessu efni með því að veita tilteknum aðilum heimild til að stofna og starfrækja banka með þeim hlunnindum að reksturinn sé undanþeginn tekjuskatti. Ljóst er að ríkisvaldið hefur

hingað til ekki óttast að með þessum skattahlunnindum væri verið að skapa stórfellda og óeðlilega hagnaðarmöguleika fyrir hluthafa þessara banka.

Megintilgangurinn með stofnun hlutafélagsbankanna og stuðningi ríkisvaldsins við þá var að tryggja þeim atvinnuvegum og landssamtökum, sem í hlut áttu, betri aðstöðu en fyrr til öflunar lánsfjár á almennum innlánamarkaði. Alls ekki verður séð að aðstæður hafi nú breyst á þann veg að skattahlunnindin geti nú talist óeðlileg hlunnindi fyrir hluthafa bankanna. Þvert á móti hafa auknar kröfur ríkisvaldsins um rekstraröryggi innlánsstofnana og sterkari tók ríkisins á afkomu þessara stofnana og fjárráðstöfunum undirstrikað þá staðreynd, að skattahlunnindi hlutafélagsbankanna og innlánsstofnananna allra eru eðlilegur þáttur í heildaruppbyggingu og stjórn bankakerfisins. Verður gerð nánari grein fyrir þessum atriðum í köflunum hér á eftir.

Niðurstaðan er því sú, að stofnanir, sem eru um 70% bankakerfisins, séu tekjuskattsfrjálsar samkvæmt almennum skattalögum og sama gildi að öllum líkindum um 15% bankakerfisins til viðbótar. Tekjuskattsfrelsi hlutafélagsbankanna, sem eru að samanlagðri stærð um 15% bankakerfisins byggist hins vegar á samkomulagi milli ríkisvalds og fjölmennra landssamtaka sem stóðu að stofnun hvers banka. Verði þetta samkomulag fellt úr gildi hafa skapast ný viðhorf í skipulagsmálum bankakerfisins sem m. a. kalla á setningu almennrar löggjafar um stofnun og starfrækslu viðskiptabanka.

4. Eiginfjárstaða viðskiptabanka og sparisjóða og þróun hennar.

Stofnun, sem tekur við innlánum frá almenningi, fær ekki starfað til lengdar ef brigður verða bornar á getu hennar til að greiða innlánseigendum fé sitt til baka með umsöndum vöxtum þegar þess er krafist. Vegna mikilvægis þessa atriðis hafa í flestum nágrannalöndunum verið lögfest ákvæði um lágmarkshlutfall milli eigin fjár innlánsstofnana annars vegar og innlána og annarra skuldbindinga þeirra hins vegar. Hér á landi eru slík ákvæði í lögum um sparisjóði frá árinu 1941, en lengi hefur verið ljóst að þau ákvæði þarfnast endurskoðunar. Slík eiginfjárákvæði er ekki að finna í löggjöf viðskiptabankanna, en bent skal á að í lögum Verslunarbancans, Samvinnubancans og Alþýðubancans er kveðið á um takmarkanir á heimildum til arðgreiðslu ef hlutfall eigin fjár og innlána er undir tilteknu marki. Á síðari árum hafa komið fram ýmsar ábendingar um nauðsyn lagaákvæða um lágmarkseiginfjárhlutföll viðskiptabankanna, og má t. d. nefna álit bankamálanefndar á árinu 1973 og grein eftir forstöðumann bankaeftirlits Seðlabancans sem birtist í 2. hefti Fjármálatíðinda 1981. Löggjafartillögur um þetta efni komu fram í frumvarpi til laga um hlutafélagsbanka sem lagt var fyrir Alþingi 1977—78 og frumvarpi til laga um sparisjóði 1979—1980. Þessi frumvörp urðu ekki útrædd sem kunnugt er, en þess er að vænta að ekki líði á löngu uns lögfest verða nútímaleg ákvæði um lágmark eiginfjárstöðu innlánsstofnana hérlendis.

Ef ríkisvaldið leggur nýjar skattbyrðar á innlánsstofnanir er að sjálfsögðu vegið beint að getu þeirra til að uppfylla lágmarkskröfur um rekstraröryggi og fjárhagslegan styrk. Hefur rekstrarafkoma innlánsstofnana verið það góð á undanförunum árum að þær geti bæði safnað nauðsynlegu eigin fé og einnig skilað auknum sköttum í ríkissjóð? Eftirfarandi töflur tala skýru máli í því efni.

Tafla 3 sýnir þróun eiginfjárhlutfalls viðskiptabankanna árin 1976—1981. Hlutfallið er reiknað sem eigið fé í árslok á móti heildarskuldbindingum, þ. e. skuldum að viðbættum bankaábyrgðum. Á þessu tímabili urðu breytingar á reikningsskilaaðferðum bankanna, en þær eiginfjárupphæðir, sem notaðar eru við útreikninginn, hafa verið samræmdar að þessu leyti. Eiginfjárhlutföll Búnaðarbancans eru ekki sýnd í árslok 1976 og 1977 þar sem ekki liggja fyrir tölur sem eru sambærilegar við tölur seinni ára. Sama gildir um Útvegsbankann í árslok 1976. Taflan sýnir eiginfjárþróunina án áhrifa hlutafjárukningar hjá hluta-

félagsbönkunum á tímabilinu. Frá bókfærðu eigin fé þessara banka í árslok er því dregið innborgað hlutafé frá og með 1976, framreiknað með verðbreytingastuðlum. Sama gildir um eiginfjárframlag ríkisins til Útvegsbankans á árinu 1981. Tekið skal fram að arður, sem greiddur var hluthöfum á tímabilinu, er ekki reiknaður með í aukningu eigin fjár hlutafélagsbankanna, enda verður að líta á hann sem eðlilegan fjármagnskostnað. Síðasti dálkur töflunnar sýnir eiginfjárlutföllin í árslok 1981 ef miðað er við bókfært eigið fé, þ. e. hlutafjárukning hlutafélagsbankanna frá 1976 er þá meðtalin. Tekið skal fram að veðdeildir og fjárfestingarlánasjóðir, sem tengdir eru bönkunum, eru ekki meðtaldir í töflunni.

Nauðsynlegt er að huga að því, hver eiginfjárþróunin hefði orðið ef lagður hefði verið tekjuskattur á bankana á undanföllum árum. Sá hængur er hins vegar á þeim útreikningi, að ekki liggur fyrir hver tekjuskattsstofninn hefði orðið einstök ár, enda getur oft verið verulegur munur á rekstrarniðurstöðu samkvæmt rekstrarreikningi og tekjuskattsstofni á grundvelli skattalaganna. En til að fá grófa hugmynd um þetta efni var reiknað út hver tekjuskatturinn hefði orðið árin 1978 til 1981 miðað við tekjuskattsprósentu lögaðila og afkomu samkvæmt rekstrarreikningi bankanna með þeirri einu breytingu að reiknuð er verðbreytingafærsla á grundvelli skattalaga frá og með árinu 1979. Þessi útreiknaði tekjuskattur er síðan dreginn frá eigin fé í árslok hverju sinni og einstakar upphæðir framreiknaðar til ársloka 1981 með verðbreytingastuðli. Er þá reiknað með að álagðan skatt hefði átt að greiða á miðju álagningarári. Ný eiginfjárlutföll voru síðan reiknuð út fyrir bankana í heild eftir skerðingu eigin fjár með þessum hætti. Niðurstöður koma fram í síðustu línu í töflunni hér á eftir.

Tafla 3.

Eigið fé viðskiptabankanna sem hlutfall af heildarskuldbindingum:

	Án áhrifa hlutafjárukningar						Bókfært eigið fé
	1976 %	1977 %	1978 %	1979 %	1980 %	1981 %	1981 %
Landsbanki	5.9	5.7	5.6	6.1	5.9	5.3	5.3
Útvegsbanki		3.2	4.0	3.9	4.0	5.0	9.7
Búnaðarbanki			6.6	7.4	7.9	8.3	8.3
Iðnaðarbanki	8.9	8.0	7.8	7.6	7.4	7.2	8.4
Verslunarbanki	4.4	7.0	7.0	6.0	7.6	6.1	9.0
Samvinnubanki	5.2	2.5	3.0	3.7	3.8	4.9	8.7
Alþýðubanki	5.9	3.9	4.4	5.2	3.8	3.0	5.7
Viðskiptabankar, samtals:							
Án tekjuskatts			5.5	5.8	5.9	5.8	6.8
Eftir tekjuskatt			4.9	4.9	4.6	4.2	5.2

Taflan sýnir að þróun eiginfjárlutfalls einstakra viðskiptabanka síðustu sex árin er nokkuð misjöfn, en sé lítið á bankana í heild kemur í ljós að síðustu fjögur árin hefur eiginfjárlutfallið breyst mjög lítið og verið nánast óbreytt síðustu þrjú árin. Taflan sýnir jafnframt að eiginfjárlutfallið hefði farið lækkanði á tímabilinu ef bankarnir hefðu þurft að greiða tekjuskatt, útreiknaðan með þeim hætti er að framan greinir, eða úr 4.9% í árslok 1978 í 4,2% í árslok 1981.

Næst skal lítið á þróun eigin fjár sparisjóðanna á sama tímabili. Hér gildir sama um sparisjóðina og bankana, að breytingar á reikningsskilaaðferðum valda því að ekki liggja fyrir sambærilegar tölur í þessu efni er nái til sparisjóðanna allra. Frá 5 stærstu sparisjóðunum hefur hins vegar verið aflað sambærilegra upplýsinga um eigið fé í árslok 1978—1981, en nokkurn fyrirvara verður þó að hafa um árið 1981 þar sem ársuppgjöri er ekki alls staðar

að fullu lokið. Þá má reikna með því, að fyrirliggjandi tölur um 16 minnstu sparisdjððina séu nokkurn veginn sambærilegar.

Í töflu 4 hér er sýnd þróun eiginfjãrhluþfalls 5 stærstu sparisdjððanna í árslok 1978—1981. Einnig er sýnt hvernig þróun eigin fjãr hjã þessum 5 sjóðum í heild hefði orðið ef þeir hefðu þurft að greiða tekjuskatt þessi ár. Er útreikningur skattsins með þeim hætti er að framan greinir.

Tafla 4.

Eigið fé 5 stærstu sparisdjððanna sem hlutfall af heildarskuldbindingum:

	1978	1979	1980	1981
	%	%	%	%
Sparisdjðður Hafnarfjarðar	15.5	15.2	16.5	15.0
Sparisdjðður Reykjavíkur og nãgrennis	15.6	15.7	16.0	12.9
Sparisdjððurinn í Keflavík	13.2	13.5	15.6	12.6
Sparisdjðður Mýrasýslu	11.2	14.2	13.9	11.6
Sparisdjðður vélstjóra	11.7	15.0	13.6	14.3
Samtals:				
Án tekjuskatts	13.9	14.8	15.5	13.4
Eftir tekjuskatt	11.7	11.6	11.1	8.9

Í töflu 5 er sparisdjððunum skipt í þrjá flokka og sýnd eiginfjãrþróun hvers flokks 1978—1980 ásamt framangreindu hlutfalli 5 stærstu sjóðanna í árslok 1981. Tölur liggja enn ekki fyrir um aðra sparisdjðði í árslok 1981. Tölur í miðflokknum eru ekki fyllilega sambærilegar, eins og áður segir.

Tafla 5.

Eigið fé sparisdjððanna sem hlutfall af heildarskuldbindingum:

	1978	1979	1980	1981
	%	%	%	%
5 stærstu	13.9	14.8	15.5	13.4
21 næstu	11.5	11.7	11.9	
16 minnstu	8.8	9.1	8.8	
Samtals, 42 sparisdjððir	12.7	13.3	13.7	

Framanskráðar tvær töflur sýna að hlutfallsleg eiginfjãrstaða sparisdjððanna í heild styrkist nokkuð á árunum 1978—1980, en sé nãnar litið á málið kemur í ljós að þessi aukni fjãrhagslegi styrkur kom svo til allur fram hjã fimm stærstu sjóðunum. Eiginfjãrhluþfall 16 minnstu sjóðanna hélst óbreytt og óveruleg breyting varð í heild hjã 21 sparisdjðði.

En tafla 4 sýnir jafnframt að veruleg breyting verður í þessu efni hjã fimm stærstu sparisdjððunum á árinu 1981. Eiginfjãrhluþfall þeirra hrapar þã í heild niður fyrir það sem var í árslok 1978. Og sé litið á það, hvernig eiginfjãrhluþfall þessara fimm sjóða hefði þróast á tímabilinu 1978—1981 ef þeir hefðu þurft að greiða tekjuskatt, kemur í ljós að eiginfjãrhluþfallið hefði lækkað ár frá ári, úr 11.7% í árslok 1978 í 8.9% í árslok 1981.

Getur aukin skattlagning samrýmst opinberum kröfum um lãgmark eiginfjãrstöðu?

Þegar framanskráðar töflur eru skoðaðar verður að spyrja þeirrar spurningar, hvort fjãrhagsstyrkur banka og sparisdjðða fullnãgi þeim lãgmarkskröfum sem líklegt er að verði

lögfestar hér á landi áður en langt um liður. Vissulega liggur enn ekki fyrir hverjar þær kröfur verða, en með hliðsjón af lagafrumvörpum, sem þegar hafa komið fram, og opinberum umræðum um þetta efni, má ætla að eiginfjárkröfurnar verði með mjög svipuðu sniði og þær sem í gildi eru á öðrum Norðurlöndum.

Sem dæmi um eiginfjárkröfur innlánsstofnana skal nefnt að í Danmörku er lágmarks-eiginfjárlutfall 8% og 6.5% í Noregi. Í báðum löndunum er útreikningur þessa hlutfalls þannig að eigið fé er sett í hlutfall við innlán, ábyrgðir og aðrar skuldbindingar að frádrögnum tilteknum eignarliðum sem taldir eru áhættulitlir. Lögð skal áhersla á að slíkur frádráttur eignarliða hefur minni áhrif á eiginfjárlutfallið en ætla mátti í fljótu bragði. Sem dæmi má nefna að þótt sjóðseign viðskiptabankanna og allar innstæður þeirra í Seðlabankanum væru dregnar frá við útreikning eiginfjárlutfallsins í árslok 1980 mundi meðalhlutfall bankanna ekki hækka nema um 1.4 prósentustig eða úr 6.3% í 7.7%.

Með hliðsjón af framangreindum tölum og því, sem nú hefur verið rakið, má því ætla að núverandi eiginfjárstaða banka og sparisjóða sé að meðaltali nálægt því lágmarki, sem nauðsynlegt er talið í ýmsum nágrannalöndum, og nálægt þeim lágmarkshugmyndum, sem fram hafa komið hér á landi. Sumir stærstu sparisjóðirnir eru reyndar nokkuð fyrir ofan þessi mörk, en ýmislegt bendir til þess, að eiginfjárlutfall þeirra fari lakkandi á næstu árum þar sem starfsemi þeirra er að færast í sama farveg og starfsemi bankanna, t. d. með auknum afurðalánum og ábyrgðaveitingum. Síðasttalda atriðið mun raunar valda vaxandi eiginfjárbörf allra sparisjóða á næstu árum, en sparisjóðum voru heimiluð ábyrgðaviðskipti með lagabreytingu í árslok 1980. Þá verður einnig að benda á að eiginfjárstaða sumra minni sparisjóðanna er undir framangreindum mörkum.

Í þessu sambandi er edlilegt að spurt sé hvort nauðsynlegt sé að bankar með ríkisábyrgð uppfylli sömu eiginfjárkröfur og aðrar innlánsstofnanir. Að lítt athuguðu máli mátti ætla að verulegt eigið fé væri ekki nauðsynlegt fyrir ríkisbanka þar sem öryggis innstæðueigenda og annarra kröfuhafa sé gætt með ríkisábyrgðinni. Nánari athugun leiðir þó í ljós að ríkisviðskiptabanka er nauðsynlegt að hafa yfir eigin fé að ráða til jafns við aðrar innlánsstofnanir til að standa jafnfætis þeim rekstrarlega. Þetta hefur reynslan þegar sannað hérlandis. Þá hefur reynslan einnig sannað að sterk eiginfjárstaða er mjög mikilvæg fyrir þá ríkisbanka sem reka gjaldeyrisviðskipti og taka lán erlendis. Þegar grannt er skoðað eru því mjög sterkar röksemdir fyrir því, að ríkisviðskiptabankar séu undir sömu reglu settir um lágmark eigin fjár og aðrar innlánsstofnanir. Um frekari röksemdir í þessu efni má vísa til greinar forstöðumanns bankaeftirlitsins í 2. hefti Fjármálatíðinda 1981.

Það, sem rakið hefur verið hér á undan, talar skýru máli. Að óbreyttum afkomuskilyrðum og án reglubundinna innborgana nýs eigin fjár frá eigendum geta bankar og sparisjóðir ekki innt af hendi auknar skattgreiðslur og samtímis uppfyllt lágmarkskröfur um rekstraröryggi og fjárhagslegan styrk.

Ekki er unnt að gera sér vonir um að hagræðing í rekstri og niðurskurður útgjalda geti haft nein úrslitaáhrif á rekstrarafkomu bankanna og bætt upp áhrif væntanlegrar skattgreiðslu. Hagræðing í rekstri banka er nú á dögum fyrst og fremst tengd aukinni tölvuvæðingu, sem að sínu leyti krefst mjög mikillar fjárfestingar í tækjum og húsnæði. Bankar og sparisjóðir hér á landi hafa starfað saman um margra ára skeið að tölvuvæðingu og er það samstarf víðtækara en þekkist í öðrum löndum. Á næstu árum er fram undan að koma á beinlínuvinnslu eins og nú er komin á í nágrannalöndunum. Skattlagning banka og sparisjóða hlýtur að tefja þessar kostnaðarsömu framkvæmdir og þar með þá hagræðingu og umbætur í þjónustu sem henni fylgja. Þá má einnig minna á að um nærfellt tuttugu ára skeið hefur stofnun útibúa verið undir beinni stjórn ráðuneyta. Þessi þáttur í starfsemi bankanna hefur því ekki verið á þeirra valdi nema að nokkru leyti frekar en svo margir aðrir þættir í starfsemi þeirra.

En er ekki edlilegt að eigendur innlánsstofnana leggi þeim til aukið eigið fé með vissu

millibili til að viðhalda nauðsynlegu hlutfalli milli eigin fjár og þeirra skuldbindinga sem á þessum stofnunum hvíla?

Vissulega getur ríkið viðhaldið eiginfjárlutfalli ríkisbankanna með reglubundnum framlögum til þeirra. En varla gæti það talist skynsamlegt að heimta skatta af þessum bönkum með annarri hendinni og rétta þá síðan til baka með hinni.

Um sparisjóðina er það að segja, að uppbygging þeirra er þannig lögum samkvæmt að nánast er útilokað að unnt sé að styrkja fjárhag þeirra með nýjum framlögum frá ábyrgðarmönnum eða stofnfjáreigendum, enda eru flestir sparisjóðirnir í reynd sjálfseignarstofnanir eins og áður er að vikið. Benda má á að þessi staðreynd varð þess valdandi, að fyrir nokkrum árum var fallið frá því í Noregi að leggja tekjuskatt á sparisjóði.

Hlutafélagsbankarnir hafa sérstöðu að þessu leyti þar sem þeir geta leitað til hluthafa sinna og alls almennings um aukningu hlutafjár. Þetta hafa þeir raunar allir gert í verulegum mæli á seinni árum og hafa á þann hátt tryggt eiginfjárstöðu sína og rekstrarmöguleika. Ljóst er hins vegar að aukin skattlagning á bankana mundi stórlega draga úr áhuga manna á að leggja bönkum til hlutafé. Næsta öruggt er því, að hlutafélagsbönkunum mundi ekki takast að bæta sér upp aukna skattheimtu með auknum hlutafjárútboðum þannig að uppfylltar yrðu kröfur um lágmark eigin fjár. Slík tilætlunarsemi af opinberri hálfu væri líka óeðlileg í fyllsta máta og ekki í samræmi við kröfur til annars einkarekstrar í landinu.

Aukin skattheimta á innlánsstofnanir mundi því tvímælalaust kalla á auknar rekstrar-tekjur þeirra í formi aukins mismunar innláns- og útlánsvaxta og hækkaðra þjónustugjalda. Byrðarnar af aukinni skattheimtu yrðu því bornar af atvinnufyrirtækjunum í landinu, innlánsseigendum og öðrum viðskiptaaðilum innlánsstofnana með þeim neikvæðu þjódhagslegu afleiðingum sem það hefði í för með sér.

Ef nauðsynlegar hækkunar á vaxtamismun og gjaldskrá innlánsstofnana yrðu ekki leyfðar í kjölfar skattahækkunar hefði það mjög alvarlegar afleiðingar. Við þær aðstæður væri grafið undan því trausti sem innlánsstofnanir hafa notið innanlands og utan, og raunar gæti aukin skattheimta fljótlega riðið ýmsum minni innlánsstofnunum að fullu.

6. Er líklegt að óeðlilegur hagnaður verði á rekstri innlánsstofnana og getur raunhagnaður runnið óskattlagður í vasa eigenda þeirra?

Hér að framan hafa verið skýrðar tvær meginröksemdirnar fyrir tekjuskattsfrelsi innlánsstofnana: Annars vegar hin beina eignaraðild opinberra aðila að stærstum hluta bankakerfisins ásamt því hlutverki sem ríkisvaldið gegndi við stofnun hlutafélagsbankanna. Hins vegar þær sérstöku kröfur sem gerðar eru til innlánsstofnana um rekstraröryggi og fjárhagslegan styrk.

En má ekki þrátt fyrir þessar sterku röksemdir halda því fram, að undir vissum kringumstæðum geti verið rétt að skattleggja tekjuafgang innlánsstofnana? Má ekki reikna með því, að vegna sérstakra takmarkana, sem eru á því að hefja rekstur banka eða sparisjóðs, verði hagnaður þessara stofnana, þegar yfir lengra tímabil er litið, meiri en þarf til að uppfylla reglur um lágmark eigin fjár? Er ekki óeðlilegt að hagnaður umfram þetta mark renni óskattlagður í vasa eigenda innlánsstofnana? Er ekki raunar óeðlilegt að aukning á raunvirði eigin fjár, hvort sem hún er innan eða utan tilskilinna eiginfjármarka, renni óskattlögð í vasa eigenda? Litið skal nánar á þessar spurningar.

Viðskiptabankar og sparisjóðir njóta vissulega sérstakra starfsheimilda sem veittar eru með lögum eða eftir ákvörðun ráðherra. En þessum heimildum fylgja margvíslegar kvaðir af hálfu ríkisvaldsins og þær hafa farið vaxandi á seinni árum. Verðlagning á þjónustu þessara stofnana er til dæmis alfarið í höndum hins opinbera, en þar er um að ræða ákvarðanir um vexti og ýmis þjónustugjöld. Innlánsvextir og útlánsvextir eru bundnir í vaxtareglum sem út

eru gefnar af Seðlabankanum. Þjónustugjöldin eru ákveðin í gjaldskrá sem ekki hefur verið breytt til hækkunar á síðustu árum nema með samþykki ráðherra.

Vaxtareglum og gjaldskrá innlánsstofnana er jafnan sniðinn stakkur í samræmi við almenna efnahagsstefnu ríkisvaldsins á hverjum tíma. Framanskráðar töflur sýna að síðustu árin hefur afkomu innlánsstofnana verið stjórnað þannig af opinberri hálfu að hlutfallsleg eiginfjárstaða þeirra hefur nokkurn veginn haldist óbreytt. Engin ástæða er til að ætla að á næstunni verði leyfður umtalsverður tekjuafgangur hjá innlánsstofnunum umfram nauðsynlega eða lögbundna eiginfjármyndun. Hér er að finna enn eina sterka röksemd fyrir því, að tekjuskattur verði ekki lagður á innlánsstofnanir.

En haldist eiginfjárhlutfall óbreytt, þegar raunvirði innlána og annarra skuldbindinga fer vaxandi, þýðir það að raunvirði eigin fjár hefur vaxið og raunhagnaði því verið haldið eftir hjá innlánsstofnunum. Slíkur hagnaður gæti komið til útborgunar til eigenda ef innlánsstofnun hættir starfsemi. Mundi þessi hagnaður ekki sleppa við tekjuskatt eftir nügildandi reglum, og væri það ekki óeðlilegt og í ósamræmi við skattalega meðferð hagnaðar í öðrum atvinnugreinum?

Sé um ríkisviðskiptabanka að ræða skapar þetta að sjálfsgöðu ekki vandamál þar sem ríkið á allt eigið fé hans og fengi það útborgað við slit bankans.

Eigi sparisjóður í hlut þarf að hafa það í huga sem áður var að vikið, að eigið fé hans gengur ekki til persónulegra ábyrgðarmanna við slit sjóðsins, heldur er því ráðstafað til almenningsparfa með samþykki ráðherra. Varla getur það talist óeðlilegt að fjármunir, sem varið yrði til sjúkrahúsa, heimila fyrir aldraða og annarra slíkra almenningsparfa, verði meiri en ella af því að tekjuskattur hefur ekki verið af þeim heimtur.

En hvað er að segja um hlutafélagsbankana í þessu tilliti?

Komi eigið fé hlutafélagsbanka til útborgunar við félagsslit gilda um skattlagningu þess fjár ákvæði 2. mgr. 9. gr. laga um tekjuskatt og eignarskatt. Þau ákvæði eru þess efnis, að sé félagi slitið án þess að um samruna félaga sé að ræða telst til arðs hjá hluthöfum úthlutun til þeirra umfram nafnverð bréfanna, þar með talið nafnverð útgefinna jöfnunarhlutabréfa eða samsvarandi fjárhæð sem heimilt hefði verið að úthluta sem jöfnunarhlutabréfum. Skiptir ekki máli í því sambandi hvenær eða fyrir hvaða verð hlutabréfin hafa verið keypt. Hér er því við að bæta, að eftir árslok 1978 takmarkast útgáfa jöfnunarhlutabréfa við hækkanir sérstakrar vísitölu sem ríkisskattstjóri ákveður. Eftir þann tíma getur útgáfa skattfrjálsra jöfnunarhlutabréfa því ekki verið meiri en sem svarar endurmati á hlutafé í samræmi við almenna verðlagsþróun.

Sé til þessa litið, og þrátt fyrir þær takmörkuðu frádráttarheimildir sem veittar eru samkvæmt 2. tölul. B-liðs 30. gr. skattalaganna, mundi bundinn raunhagnaður hlutafélagsbankanna eftir árslok 1978 því að langmestu leyti koma til skattlagningar hjá hluthöfum við útborgun.

Hér ber því allt að sama brunni. Ríkisvaldið hefur í hendi sér að halda hagnaði og þar með eiginfjármyndun innlánsstofnana nálægt þeim mörkum sem nauðsynleg teljast af öryggisástæðum. Það óskattlagða eigið fé, sem myndast í innlánsstofnunum með þessum hætti, er að langmestu leyti eign ríkisins sjálfs, í öðrum tilvikum gengi það óskipt til almenningsparfa og í þriðja lagi gæti það greiðst út til eigenda gegn greiðslu fulls tekjuskatts. Öll þessi atriði styðja því eindregið að því, að viðhaldið sé tekjuskattsfrelsi viðskiptabanka og sparisjóða.

7. Niðurstöður.

Þrátt fyrir skattfrelsisákvæði banka- og sparisjóðalaga greiða þessar stofnanir öll meiri háttar opinber gjöld sem lögð eru á atvinnufyrirtæki, nema aðstöðugjald, tekjuskatt og eignarskatt. Í stað aðstöðugjalds greiða bankarnir landsútsvar og gjaldeyrisbankarnir greiða sérstakan skatt til ríkisins sem ekki á sér hliðstæðu í gjöldum á önnur fyrirtæki, þ. e. 60% af

tilteknum tekjum af gjaldeyrissölu. Heildarskattlagning á banka og sparisjóði nam 27.5% af brúttóhagnaði þeirra á árinu 1980.

Innlánsstofnanir hafa þá sérstöðu, að til þeirra eru gerðar mjög strangar kröfur um rekstraröryggi og fjárhagslegan styrk. Í nágrannalöndunum eru þessar kröfur yfirleitt lögbundnar, til dæmis í því formi að krafist er lágmarkshlutfalls eigin fjár á móti heildarskuldbindingum. Í Danmörku er þetta lágmark 8% og 6,5% í Noregi. Búast má við lögfestingu svipaðra reglna hér á landi áður en langt um líður. Flest rök mæla með því, að ríkisviðskiptabankarnir verði ekki undanþegnir slíkum reglum.

Álagning eignarskatts samrýmist alls ekki opinberum reglum um lágmarkshlutfall eigin fjár. En hvaða röksemdir mæla gegn því, að lagður verði tekjuskattur á viðskiptabanka og sparisjóði hér á landi eða skattheimta verði aukin með öðrum hætti?

Tekjuskattsfrelsi viðskiptabanka og sparisjóða er að flestu leyti í samræmi við almenn skattalög þannig að jafnvel þótt skattfrelsisákvæði sérlaga yrðu felld úr gildi yrðu þessar stofnanir að mestu tekjuskattsfrjálsar að óbreyttum almennum lögum. Hlutafélagsbankarnir eru undantekning að þessu leyti, en til þeirra var stofnað með samkomulagi ríkisvalds og fjölmennra landssamtaka á þeim forsendum að þeir yrðu tekjuskattsfrjálsir. Með álagningu tekjuskatts á ríkisviðskiptabanka og sparisjóði væri verið að leggja á þá byrðar sem ekki eru lagðar á aðrar opinberar eða hálfopinberar stofnanir. Með álagningu tekjuskatts á hlutafélagsbankana væri að ástæðulausu verið að fella úr gildi samkomulag sem gert var við stofnun þeirra, og slík stefnubreyting mundi skapa ný viðhorf í skipulagsmálum bankakerfisins og kalla á setningu almennrar löggjafar um stofnun og starfrækslu viðskiptabanka.

Eiginfjárstaða banka og sparisjóða er nálægt þeim lágmarkskröfum sem rætt hefur verið um að lögfesta hér á landi. Ef ekki er tekið tillit til hlutafjárukningar hlutafélagsbankanna hefur eiginfjárstaðan haldist svo til óbreytt undanfarin fjögur ár sem hlutfall af skuldbindingum. Ef þessar stofnanir hefðu þurft að greiða tekjuskatt á þessu tímabili hefði eiginfjárstaðan rýrnað ár frá ári. Greiðsla tekjuskatts verður ekki bætt upp með hagræðingu í rekstri eða innborgun nýs eigin fjár frá eigendum. Byrðunum af aukinni skattheimtu verður því að velta yfir á herðar lántakenda og annarra viðskiptaaðila innlánsstofnana. Að öðrum kosti leiðir skattheimtan til rýrnandi trausts á innlánsstofnunum og líklegt er að ýmsar minni stofnanir verði að hætta rekstri.

Ríkisvaldið hefur rekstrarafkomu innlánsstofnana alfarið í hendi sér, og allar líkur eru á að mismunur innláns- og útlánsvaxta og þjónustugjöld verði áfram ákveðin þannig að eigið fé aukist ekki verulega umfram lágmarkspárfir. Samkvæmt núgildandi reglum safnast skattfrjáls raunhagnaður fyrir hjá innlánsstofnunum til að þær geti viðhaldið nauðsynlegu eiginfjárlutfalli. Hagnaður ríkisviðskiptabankanna er alfarið eign ríkisins og gefur því ekki tilefni til aukinnar skattlagningar. Hagnaði sparisjóðanna verður ekki ráðstafað nema til almenningsparfa þannig að einkahagsmunir koma þar ekki til álita. Samkvæmt almennum skattalögum sleppa hluthafar hlutafélagsbankanna ekki við að greiða tekjuskatt af uppsöfnuðum raunhagnaði bankanna eftir 1978 ef hann kæmi síðar til útborgunar við slit banka.

Áhersla skal á það lögð, að aukin skattheimta í formi einhvers konar veltuskatts hefði að sjálfsögðu hliðstæð áhrif og tekjuskattur á rekstraröryggi og fjárhagsstyrk innlánsstofnana. Raunar er veltuskattur enn varhugaverðari að þessu leyti ef hann er lagður á án fulls tillits til rekstrarafkomu og greiðslugetu einstakra stofnana. Stofnun, sem á í rekstrarörðugleikum, eða er jafnvel rekin með tapi, þyrfti engu að síður að standa ríkissjóði skil á skattinum. Afleiðingin gæti ekki aðeins orðið rýrnun bæði á hlutfallslegri eiginfjárstöðu og raunvirði eigin fjár, heldur gæti í nokkrum tilvikum orðið um neikvæða eiginfjárstöðu að ræða og þar með væri gengið á eignir innstæðueigenda. Með slíkri skattheimtu væri því vegið alvarlega að rekstraröryggi þessara stofnana og hagsmunum innstæðueigenda teflt í tvísýnu.

Eina röksemdin fyrir álagningu tekjuskatts á viðskiptabanka og sparisjóði, eða aukinni

skattheimtu í öðru formi, er því aukin tekjuþörf ríkissjóðs. Þótt sú röksemd megi sín oft mikils hlýtur hún að víkja þegar lítið er til allra þeirra þungvægu mótraka sem gerð er grein fyrir hér að framan.

Fylgiskjal II.

IÐNAÐARBANKI ÍSLANDS HF

Reykjavík, 29. apríl 1982.

Til fjárhags- og viðskiptanefndar Alþingis.

Vér vísum til bréfs vors til fjárhags- og viðskiptanefndar efri deildar Alþingis, þingskjals 697, fylgiskjals VII. Til viðbótar þeim upplýsingum, sem þar koma fram, viljum vér taka fram:

1. Ekki er eðlismunur á starfsemi Veðdeildar Iðnaðarbanka Íslands hf. og starfsemi Verslunarlánasjóðs og Stofnlánadeildar samvinnufélaga. Hins vegar er til Veðdeildarinnar stofnað með öðrum hætti formlega, því starfsemin er byggð á reglugerð en ekki lögum. Oss sýnist, að fremur beri að líta á eðli starfseminnar en formsatriði, og væntum þess, að háttvirt nefnd fallist á það sjónarmið.
2. Veðdeildinni er sérstaklega ætlað að sinna þeim þörfum handverksmanna fyrir löng lán, sem ekki falla undir lánareglur Iðnlánasjóðs. Oss sýnist ósanngjarnt að búa fjárfestingarlánasjóði þeirra önnur skattkjör en gilda um aðra sjóði iðnaðarins.
3. Af meðfylgjandi greiðsluyfirliti fjárfestingarlánasjóða sem Seðlabankinn birtir, verður ekki séð að aðrar veðdeildir banka séu nú starfandi sem slíkar. Virðist mega ráða af þessu yfirliti að Veðdeild Iðnaðarbankans mundi lenda í algjörri sérstöðu skattalega séð, miðað við aðra fjárfestingarlánasjóði, ef undanþáguákvæði frumvarpsins eru ekki látin ná til hennar.

Vér væntum þess að þessar upplýsingar og röksemdir muni leiða til þess, að háttvirt nefnd muni breyta frumvarpinu á þann veg sem við höfum óskað.

Virðingarfyllt,
Iðnaðarbanki Íslands hf.

Bragi Hannesson.

R. Öundurson.

Fylgiskjal III.

SAMBAND ÍSLENSKRA VIÐSKIPTABANKA.

Til fjárhags- og viðskiptanefndar
neðri deildar
Alþingi.

Reykjavík, 30. apríl 1982.

Í upphaflegri gerð frumvarps til laga um skattskyldu innlánsstofnana voru ákvæði í 6. gr. frumvarpsins um að veltuskattur á árinu 1982 skyldi gilda frá og með janúarmánuði. Í þeirri breyttu gerð frumvarpsins, sem fjárhagsnefnd efri deildar lagði fram, var stefnt að því að komast hjá afturvirkni skattanna og beinni tvísköttun sama skattstofns. Í samræmi við þetta voru ofangreind ákvæði 6. gr. felld niður úr þeirri grein, sem nú varð 7. gr. frumvarpsins.

Greiðslufirlit fjárfestingarlánasjóða

	Veðd. + Byggsj. ríkis (1)	Byggsj. verka- manna (2)	Stofn- lánad. landb. (3)	Veðd. Bún. banka (4)	Framl. sjóður landb. (5)	Fisk- veiða- sjóður (6)	Versl. lána- sjóður (7)
Hreyfingar í millj. kr.							
Uppruni fjármagns:							
1 Eigið framlag, nettó	-67,1	6,6	-7,8	-3,3	0,5	70,2	3,7
11 Innkomnar afborganir	12,8	1,9	8,5	1,0	0,2	95,5	3,0
12 Innborgaðir vextir	97,9	1,8	11,6	0,8	0,3	164,8	8,4
Frá dregst:							
13 Greiddar afborganir	-123,4	-0,1	-10,6	-1,9	-	-59,2	-2,7
131 Til ríkisins	-	-	-0,3	-	-	-	-
132 Til Seðlabankans	-	-	-	-	-	-3,9	-
133 Til innlánsstofnana	-	-	0,0	0,0	-	-1,5	-
134 Til lífeyrissjóða	-12,3	-	-0,8	-0,1	-	-	-2,2
135 Til Atvinnuleysistryggingasjóds	-0,5	-	-	-	-	-	-
136 Til Framkvæmdasjóds	-	-0,1	-9,5	-0,3	-	-44,6	-0,5
137 Endurgreiddur skyldusparnaður	-109,0	-	-	-	-	-	-
138 Aðrar innlendar afborganir	-1,6	0,0	-	-1,5	-	-	-
139 Afborganir til útlanda	-	-	-	-	-	-9,2	-
14 Greiddir vextir	-60,5	0,0	-16,2	-3,2	-	-99,1	-5,4
15 Kostnaður o. fl., nettó	6,1	3,0	-1,1	0,0	0,0	-31,8	0,4
2 Bein framlög án endurgjalds	33,6	71,0	38,9	0,3	3,7	61,6	-
21 Skatttekjur og ríkisframlög	33,6	65,1	38,9	0,3	3,7	61,6	-
22 Framlög sveitarfélaga	-	5,9	-	-	-	-	-
23 Önnur framlög	-	-	-	-	-	-	-
3 Tekin löng lán	250,7	5,5	9,0	-	-	10,0	27,7
31 Frá ríkinu	-	-	-	-	-	-	-
32 Frá Seðlabanka	-	-	-	-	-	-	-
33 Frá innlánsstofnunum	-	-	-	-	-	-	-
34 Frá lífeyrissjóðum	105,4	5,5	9,0	-	-	-	20,7
35 Frá Atvinnuleysistryggingasjóði	24,7	-	-	-	-	-	-
36 Frá Framkvæmdasjóði	-	-	-	-	-	10,0	7,0
37 Innkomin skyldusparnaður	120,6	-	-	-	-	-	-
38 Önnur innlend lán	-	-	-	-	-	-	-
39 Erlendar lántökur	-	-	-	-	-	-	-
4 Bráðabirgðalántökur, nettó	5,4 ¹⁾	-	10,0	3,0 ²⁾	-	40,0 ³⁾	0,6 ³⁾
41 Frá Framkvæmdasjóði	-	-	10,0	-	-	15,0	-
5 Uppruni = ráðstöfun (1+2+3+4 = 6+7+8)	222,6	83,1	50,1	-	4,2	181,8	32,0
Ráðstöfun fjármagns:							
6 Útlán	237,4	87,0	46,7	-	1,5	181,8	33,4
61 Löng lán	217,7	29,0	46,7	-	1,5	185,8	33,4
62 Bráðabirgðalán, nettó	19,7	58,0	-	-	-	-4,0	-
7 Greidd framlög og styrkir	-	0,0	2,4	-	3,0	-	-
8 Sjóðs- og innstæðubreytingar	-14,8	-3,9	1,0	-	-0,3	0,0	-1,4

1) Yfirdráttur hjá Seðlabanka.

2) Yfirdráttur.

3) Yfirdráttur hjá Seðlabanka 25,0 m.kr.

4) Yfirdráttur hjá Seðlabanka 5,3 m.kr.

Þegar fulltrúar Sambands íslenskra viðskiptabanka komu á fund háttvirtrar nefndar s. l. miðvikudag, 28. þ. m., töldu þeir, að frumvarpið hefði verið afgreitt frá efri deild í þeirri mynd, sem að ofan greinir. Staðreyndin mun hins vegar vera sú, að breytingartillaga hafi verið samþykkt í efri deild, sem tekur upp í 7. gr. fyrri ákvæði 6. gr. (sbr. þingskjal 722). Með þessu er veltuskattur ársins 1982 að nýju gerður afturvirkur. Sambandið vill vekja athygli háttvirtrar nefndar á þessu atriði.

Virðingarfyllst,
f. h. Sambands íslenskra viðskiptabanka,
Jónas H. Haralz.

janúar—nóvember 1981.

Stofn- lánad. samvf. (8)	Iðn- lána- sjóður (9)	Iðn- rekstrar- sjóður (10)	Iðnþr. sjóður (11)	Veðd. Iðn. banka (12)	Ferða- mála- sjóður (13)	Lána- sjóður sv.fél. (14)	Bygga- sjóður (15)	Land- flutn. sjóður (16)	Fram- kvæmda- sjóður (17)	Hreyf. milli sjóða (18)	Samtals (1-17-18) (19)
-1,9	22,0	2,2	33,7	0,5	0,2	4,7	33,0	0,6	41,1	-	138,9
1,5	15,1	0,7	16,1	1,6	0,8	6,9	30,4	0,8	98,6	83,3	212,1
8,2	26,8	1,8	18,7	2,0	4,1	14,0	40,8	0,4	123,6	107,2	418,8
-4,4	-5,0	-	-	-1,0	-1,3	-5,8	-17,2	-0,4	-66,1	-83,3	-215,8
-	-	-	-	-	-0,1	-	-2,4	-	-2,8	-	-5,6
-	0,0	-	-	-	-	-0,3	-	-	-2,9	-	-7,1
-	0,0	-	-	-	-	-	-	-	-1,0	-	-2,5
-3,9	-0,4	-	-	-1,0	-	-	-	-	-7,1	-	-27,8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,5
-0,5	-4,4	-	-	-	-1,2	-5,5	-14,8	-0,4	-	-81,8	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-109,0
-	-0,2	-	-	-	-	-	-	-	-1,3	-1,5	-3,1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-51,0	-	-60,2
-5,8	-11,7	-	-2,8	-1,4	-3,4	-7,5	-13,1	-0,2	-94,7	-107,2	-217,8
-1,4	-3,2	-0,3	1,7	-0,7	0,0	-2,9	-7,9	0,0	-20,3	-	-58,4
-	15,0	7,0	-	-	0,4	13,7	33,3	0,1	-	-	278,6
-	15,0	7,0	-	-	0,4	2,5	33,3	0,1	-	-	261,5
-	-	-	-	-	-	11,2	-	-	-	-	17,1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22,2	-	-	19,9	22,9	-	-	4,6	-	184,9	28,6	528,8
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	36,2	-	36,2
15,2	-	-	-	22,9	-	-	-	-	55,8	-	234,5
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	24,7
7,0	-	-	-	-	-	-	4,6	-	-	28,6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	120,6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	19,9	-	-	-	-	-	92,9	-	112,8
-	42,0	-	-1,1	-	3,0	29,0	19,9 ⁴⁾	2,1	-	115,5	38,4
-	42,0	-	-	-	3,0	29,0	14,6	1,9	-	115,5	-
20,3	79,0	9,2	52,5	23,4	3,6	47,4	90,8	2,8	226,0	144,1	984,7
11,4	75,3	3,9	34,9	23,9	7,0	47,8	78,5	2,8	178,0	144,1	907,2
11,4	75,3	3,9	34,9	23,9	7,0	47,8	77,5	2,8	62,4	28,6	832,4
-	-	-	-	-	-	-	1,0	-	115,6	115,5	74,8
-	0,3	3,5	0,5	-	-	-	1,7	-	0,3	-	11,7
8,9	3,4	1,8	17,1	-0,5	-3,4	-0,4	10,6	-	47,7	-	65,8

Fylgiskjal IV.

Fjármálaráðuneytið

Fjárhags- og viðskiptanefnd
neðri deildar
Alþings

Ráðuneytið vísar til óska alþingismannanna hr. Matthíasar Á. Mathiesen og hr. Sig-
hvats Björgvinssonar um umsögn ráðuneytisins um þau atriði sem reifuð eru í fylgiskjali I
með nefndaráliti minni hluta fjárhags- og viðskiptanefndar efri deildar Alþingis, um skatt-
skyldu innlánsstofnana.

Af þessu tilefni sendir ráðuneytið eftirfarandi umsögn, sem þó verður að líta á í ljósi
þess skamma tíma, sem gafst við samningu hennar.

1. Heimild til frádráttar frá tekjum vegna niðurfærslu útlána og veittra ábyrgða.

Í umsögn um frumvarpið eru aðallega færð þrenn rök fyrir heimildum innlánsstofnana til niðurfærslu útlána í árslok.

Í fyrsta lagi er vísað til heimildar atvinnufyrirtækja til 10% skattalegrar niðurfærslu vörubirgða og leidd að því rök, að tæknilegir sjóðir váttryggingafélaga séu um sumt hliðstæðir vörubirgðum hjá almennum fyrirtækjum, með öfugum formerkjum þó.

Í öðru lagi er því haldið fram, að váttryggingafélögin njóti 5% niðurfærslu vegna lánastarfsemi sinnar.

Í þriðja lagi er því haldið fram, að útlán og veittar ábyrgðir séu hliðstæðar viðskiptakröfum annarra fyrirtækja og að slík niðurfærsla sé heimil í skattalögum Norðurlanda.

Varðandi fyrstu röksemdina er rétt að vekja athygli á eftirfarandi: Í lögum nr. 40/1978, um tekjuskatt og eignarskatt, var ekki gert ráð fyrir þeirri verðbreytingarfærslu sem nú er að finna í 53. gr. tekjuskattslaga. Í fyrrnefndum lögum var heimilt að færa matsverð vörubirgða niður um 30%. Heimild þessari var ætlað að vega á móti verðbreytingum vörubirgða og erfiðleikum fyrirtækja að endurnýja vörubirgðir í verðbólgu. Með lögum nr. 7/1980 var þessi niðurfærsluheimild lækkuð niður í 10%. Þessi lækkun var rökstudd með því, að með ákvæðum 53. gr. tekjuskattslaga um tekju- og gjaldfærslu vegna verðbreytinga væru forsendur niðurfærsluheimildarinnar verulega breyttar. 10% niðurfærsluheimild vörubirgða er því í núgildandi tekjuskattslögum rökstudd þannig að hún sé hugsuð til þess að taka tillit til kostnaðar og áhættu sem ávallt fylgir geymslu og eignarhaldi vörubirgða. Þær forsendur, sem liggja að baki núgildandi heimildar til 10% niðurfærslu vörubirgða, eiga þannig ekki alfarið við um hugsanlega heimild innlánsstofnana til niðurfærslu útlána og veittra ábyrgða í árslok. Samkvæmt frumvarpinu tekur verðbreytingarfærsla skv. 53. gr. tekjuskattslaga að sjálfsgöðu til útlána innlánsstofnana með sama hætti og hjá öðrum atvinnufyrirtækjum. Þá er einnig rétt að geta þess, að 5% heimildin til niðurfærslu viðskiptaskulda, sem kom inn í skattalögin 1978, áður en verðbreytingarfærslan var lögtekin, sótti rök sín til niðurfærsluheimildar vörubirgða og var ætlað að hafa hliðstæð áhrif. Enda þótt niðurfærsla vörubirgða hafi síðan með lögum nr. 7/1980 verið lækkuð úr 30 í 10% var niðurfærsluheimild vegna útistandandi skulda látin standa óbreytt þótt segi megi að sömu rök megi færa til lækkunar hennar.

Við þá röksemd, að váttryggingafélög njóti 5% niðurfærsluheimildar vegna útlánastarfsemi sinnar, er gerð sú athugasemd, að niðurfærsluheimild þeirra er að sjálfsgöðu bundin við það að um sé að ræða kröfur sem stofnast hafa vegna sölu á tryggingum og að þær falli í gjalddaga innan eins árs frá því að til þeirra er stofnað.

Þá er því í umsögn innlánsstofnana haldið fram, að útlán og veittar ábyrgðir séu hliðstæðar viðskiptakröfum annarra fyrirtækja og að slík niðurfærsla sé innlánsstofnunum heimil samkvæmt skattalögum annarra Norðurlanda.

Í þessu sambandi skal ítrekað það sem segir í athugasemdum með frumvarpinu, að ákvæði 2. málslíðs 3. t. l. mgr. 31. gr. laga nr. 75/1981 gildir almennt ekki um kröfur þær sem aðilar eiga á aðra vegna lánastarfsemi. Í umsögn innlánsstofnana er þessu ekki alfarið mótmælt. Þessu verður að lýsa aðeins nánar. Að sjálfsgöðu var litið til ákvæða um þessi atriði í skattalöggjöf annarra Norðurlandþjóða við samningu frumvarpsins. Forsenda fyrir niðurfærslu bankastofnana þarlendis vegna útlána er ekki sú, að viðskiptaskuldir megi niðurfæra. Í Danmörku t. d. er hlutfallsleg niðurfærsla viðskiptaskulda almennt ekki leyfð. Röksemdin fyrir niðurfærslu vegna tapa á útlánum og ábyrgðatapa banka þar í landi byggist á þeirri forsendu, að bankarnir reka útlánastarfsemi í atvinnuskyni eða veita ábyrgðir í atvinnuskyni. Rökin fyrir frádrætti íslenskra innlánsstofnana vegna slíkra tapa eru á sama hátt þau, að hér sé um atvinnustarfsemi að ræða og að töpin séu fyrst og fremst rekstrar-kostnaður skv. 1. mgr. 1. t. l. mgr. 31. gr. laga nr. 75/1981. Heimild innlánsstofnana til frádráttar vegna slíkra tapa er því skv. eðli sínu viðtækari en heimildir annarra fyrirtækja

skv. 1. málslíð 3. tl. 1. mgr. 31. gr. tekjuskattslaga. Samkvæmt síðast greiðdum málslíð eru ábyrgðartöp fyrirtækja almennt ekki frádráttarbær. Frádráttur innlánsstofnana vegna útlána- og ábyrgðartapa er þannig ótvíræður samkv. íslenskum skattalögum. Spurningin er sú, hvort innlánsstofnunum eigi að vera heimilt skattalega að taka tillit til áhættu vegna tapa sem ekki hafa orðið vegna útlána eða ábyrgða þeirra. Í frv., eins og það liggur nú fyrir, er það ekki heimilt. Við undirbúning frv. var það kannað, hve bankarnir notuðu háa niðurfærslu-prósentu á árinu 1980 vegna þessarar áhættu. Í ljós kom að 2 bankar nota alls ekki niðurfærslu af þessu tagi, en heildarniðurfærsla annarra banka var frá 0.05% til 0.93% og ársniðurfærsla var frá 0.02% til 0.49%.

2. Frádráttarbærni gjalda vegna lífeyrisskuldbindinga.

Svo sem fram kemur í umsögn innlánsstofnana eru ekki að finna bein ákvæði í skattalögum um heimild til frádráttar árlegra hækkana á útreikningum lífeyrisskuldbindinga. Fleiri fyrirtæki en innlánsstofnanir hafa tekið á sig skuldbindingar af þessu tagi án frádráttarheimildar. Ekki þykja efni til að veita innlánsstofnunum skattalega sérstöðu að þessu leyti.

3. Afmörkun vaxta og verðbóta í skattauppgjöri.

Eðlilegast væri að samræming reikningsskilaaðferða innlánsstofnana fari fram á vegum þeirra sjálfra undir eftirliti bankaeftirlits Seðlabanka Íslands.

4. Útreikningur verðbreytingarfærslu.

Ekki þótti tímabært að endurskoða ákvæði skattalaga um útreikning verðbreytingarfærslu í tilefni af skattskyldu innlánsstofnana.

5. Sérstakur skattafrádráttur eða skattfrelsi stofnana með veika eiginfjárstöðu.

Rétt þykir að láta þessi atriði bíða athugunar þar til fram komnar löggjafartillögur um þessi efni hafa hlotið afgreiðslu.

6. Ákvörðun skattstofns á fyrsta skattári.

Reynt var að ná til þessara atriða í ákvæðum frv. til bráðabirgða. Í umsögn innlánsstofnana eru nánari ákvörðunaratriði ekki tíunduð sérstaklega.

7. Eignarskattur.

Sjá athugasemdir við tölulíð 5 hér að framan.

Að lokum skal vakin athygli á því, að í 2. mgr. ákvæðis V til bráðabirgða er gert ráð fyrir því, að lögin verði tekin til endurskoðunar eigi síðar en í árslok 1984 í ljósi fenginnar reynslu af framkvæmd þeirra.

F.h.r.

Höskuldur Jónsson.

Lárus Ögmundsson.

Fylgiskjal V.

Samband íslenskra viðskiptabanka

Reykjavík, 4. maí 1982

Fjárhags- og viðskiptanefnd
neðri deildar Alþingis

Sambandi íslenskra viðskiptabanka hefur birst umsögn fjármálaráðuneytisins um þær greinargerðir, sem sambandið lagði fram varðandi frumvarp til laga um skattskyldu innlánsstofnana. Rétt þykir að gera eftirfarandi athugasemdir við þessa umsögn.

1. Heimild til frádráttar frá tekjum vegna niðurfærslu útlána og veittra ábyrgða.

Í umsögninni segir, að 10% niðurfærsluheimild vörubirgða sé í núgildandi skattalögum hugsuð til að taka tillit til kostnaðar og áhættu, sem ávallt fylgir geymslu og eignarhaldi vörubirgða, og eigi þannig ekki alfarið við um hugsanlega heimild innlánsstofnana til niðurfærslu útlána og veittra ábyrgða í árslok (bls. 2). Þetta getur ekki staðist að því er kostnaðinn snertir, þar sem hann er að öllu leyti frádráttarbær frá tekjum og væri því með þessu móti tvítalinn. Hið rétta er, að með þessu er verið að taka tillit til áhættu, sem fylgir geymslu og eignarhaldi vörubirgða. Nú hagar þannig til, að álitlegur hluti útlána innlánsstofnana eru afurðalán, sem tryggð eru með sjálfsvörsluvedi í vörubirgðum. Nákvæmlega sama áhætta fylgir slíkum lánum eins og eign vörubirgðanna sjálfra. Samkvæmt frumvarpinu á hins vegar ekki að taka tillit til þessarar áhættu hjá innlánsstofnunum, enda þótt það sé gert hjá þeim fyrirtækjum, sem birgðirnar eiga.

Um heimild til niðurfærslu viðskiptaskulda um 5% gegnir svipuðu máli. Hún hlýtur einnig að byggjast á þeirri áhættu, sem skuldirnar fela í sér. Nú eru kaup viðskiptaskulda í mynd viðskiptavíxla og, í vaxandi mæli, skuldabréfa, veigamikill þáttur í starfsemi innlánsstofnana. Einnig taka innlánsstofnanir að sér innheimtu slíkra verðbréfa. Hér kemur sama ósamræmið fram og að því er vörubirgðirnar snertir. Liggja skuldin í innlánsstofnunum til innheimtu má afskrifa hana um 5%, en kaupi stofnunin hana er afskriftin ekki lengur heimil, enda þótt áhættan hljóti að vera sú sama.

Í síðustu málsgrein umsagnarinnar um þetta atriði (neðst á bls. 2 og á bls. 3) er því haldið fram, að rökin fyrir frádrætti séu töp á útlánum og ábyrgðum, sem séu hliðstæð þeim töpum, sem verði í annarri atvinnustarfsemi. Þar sem slík töp séu frádráttarbær frá tekjum, sé nóg að gert. Í þessu sambandi er vitnað til skattareglna í Danmörku. Hér er misskilningur á ferðinni. Rökin fyrir frádrættinum eru ekki þau töp, sem orðið hafa, heldur þau töp, sem orðið geta, vegna þess að innlánsstofnanir stunda óvenju áhættusama starfsemi. Þegar töpin raunverulega eiga sér stað, eru þau hins vegar ekki færð til lækkunar tekna, heldur koma til frádráttar þeim skuldalið, sem færður hefur verið utan eigin fjár vegna vafasamra lána. Þannig er á þessi mál litið í öllum þeim löndum, sem upplýsingar liggja fyrir um. Ástæðan er að sjálfsgöðu sú, að innlánsstofnanir geta á skömmum tíma orðið fyrir miklum áföllum, t. d. vegna hagsveiflna eða erfiðleika í einstökum atvinnugreinum, sem riðið gætu þeim að fullu, ef nægir varasjóðir væru ekki fyrir hendi. Slíka varasjóði er hins vegar ekki rétt að telja með eigin fé, sem með því móti yrði ofmetið, þar sem ekki væri tekið tillit til áhættunnar. Með hliðstæðum hætti væri verið að skattleggja tekjur, sem væru ofmetnar, ef frádráttur vegna vafasamra útlána væri ekki leyfður. Ástæða er jafnframt til að benda á, að áhætta í útlánum innlánsstofnana hér á landi hefur stóruávik á undanförunum árum með tilkomu verðbótapáttar vaxta og verðtrygginga.

2. Frádráttarbærni gjalda vegna lífeyrisskuldbindinga.

Því er haldið fram í umsögninni, að fleiri fyrirtæki en innlánsstofnanir hafi tekið á sig skuldbindingar af þessu tagi án frádráttarheimildar. Ekki þyki þess vegna efni til að veita innlánsstofnunum skattalega sérstöðu að þessu leyti.

Hið rétta er, að það eru fyrst og fremst stofnanir og fyrirtæki, sem njóta skattfrelsis, sem tekið hafa á sig slíkar skuldbindingar, þ. e. a. s. ríki og sveitarfélög, stofnanir þeirra og fyrirtæki. Það mun heyra til undantekninga, að einkafyrirtæki, sem greiðir fulla skatta, hafi tekið á sig skuldbindingar umfram beinar greiðslur til lífeyrissjóða, sem að sjálfsögðu eru undanþegnar skatti.

3. Afmörkun vaxta og verðbóta í skattauppgjöri.

Talið er í umsögninni, að eðlilegast væri, að samræming þessara atriða færi fram á vegum innlánsstofnananna sjálfra undir eftirliti bankaeftirlits Seðlabankans. Hér er hins vegar um skattatæknilegt atriði að ræða, sem hvorki innlánsstofnanir né Seðlabankinn geta tekið ákvörðun um og óhjákvæmilega verður því að taka afstöðu til í skattalögum.

4—7. Útreikningur verðbreytingarfærslu, sérstakur skattafrádráttur eða skattfrelsi stofnana með veika eiginfjárstöðu, ákvörðun skattstofns á fyrsta skattári og eignarskattur (liðir 4 til 7, bls. 4).

Um þessi atriði segir umsögnin ekkert utan fyrirsagna og er því frekari umfjöllun um þau óþörf.

Að lokum er rétt að vekja enn á ný athygli á þeim tveimur atriðum, sem fjallað er um í bréfum sambandsins til fjárhags- og viðskiptanefnda efri og neðri deildar Alþingis. Annað þessara atriða er, að samkvæmt frumvarpinu munu innlánsstofnanir einar skattgreiðenda greiða skatta sína á tekjuöflunarárinu, en ekki álagningarárinu. Hitt atriðið er, að innlánsstofnanir mundu samkvæmt frumvarpinu verða að greiða afturvirknan veltuskatt fyrir fyrstu fjóra til fimm mánuði ársins 1982.

Virðingarfyllt,

F.h. SAMBANDS ÍSLENSKRA VIÐSKIPTABANKA

Jónas H. Haralz.